

DUKAI EDIT¹

Szerbia vagy Magyarország?
Ösztöndíj? Külföldi tanulmányút? Vajon ezek fontosak a továbbtanulásban/egyetemválasztásban?
(Serbia or Hungary?
Scholarship? Study abroad? Are they important?)

---

¹ Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar Vezetés Szervezés MA 2 évfolyam

E-mail elérhetőség: dukaiedit@gmail.com

Belső tutor: Dr. Jarjabka Ákos, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar Vezetés és Szervezéstudományi intézet igazgató

Külső tutor: Dr. Ferenc Viktória, Nemzetpolitikai Kutatóintézet, kutató

Bevezető

A középiskola utolsó évében már minden diák buzgón tervezi az érettségi utáni időszakot. Van, aki középiskola után munkába áll, van, aki a családi vállalkozásban segít szüleinek és vannak olyan hallgatók, akik a továbbtanulásra készülnek.

Tanulmányomban azokkal a fiatalokkal foglalkozom, akik az utolsó kategóriához tartoznak, vagyis továbbtanultak. Vajon milyen lehetőség áll ezen fiatalok előtt? Szerbiában maradnak? Magyarországon tanulnak tovább? Esetleg más országot céloznak meg? Vegyük sorra ezeket a lehetőségeket, és nézzük meg, milyen esélyekkel indul egy vajdasági fiatal az egyetem világában.

Általában már a negyedik év első heteitől kezdve felkeresik őket a különböző egyetemről érkező lelkes önkéntesek. Akik Magyarországra szeretnének jelentkezni, már február 15-ig meg kell hozniuk a döntést. Akik pedig Szerbiában szeretnének továbbtanulni, azoknak június a határidő. Viszont sokan biztosra mennek, inkább mindkét helyet megjelölik, jó esetben, később ők dönthetnek, a két sikeres felvételi közül melyik országot választják.

Az már egy bonyolultabb kérdés, hogy mi alapján választanak. Ez személyenként eltérő lehet, mégis vannak közös pontok, amelyek a jelentkezők nagy százalékánál megegyeznek. Egy korábbi kutatás során online kérdőíves lekérdezésben 645 vajdasági fiatal véleményét vizsgáltam meg ezzel kapcsolatban. A kérdésnél több válaszlehetőséget megadhattak a fiatalok. A beérkezett válaszok alapján a három legfontosabb motiváció a következő volt: az ösztöndíjak (43%), a tannyelv (36%) és a távolság (36%).

Az eredményekből látható, hogy állandó lakhelyük nagyban befolyásolta döntésüket. Kutatási eredményeim azt bizonyítják, hogy a határ menti régiókból (Nyugat-bácskai Körzet 39%, Észak-bácskai Körzet 43%, Észak-bánsági Körzet 36%) több hallgató választja a magyarországi egyetemeket. Ezzel ellentétben a Dél-bácskai Körzetből (16%), illetve a Közép-bánsági Körzetből (31%) származók már inkább Szerbiában tanulnak tovább. Tapasztalható az a jelenség is, hogy azokon a magyar lakta területeken, ahol a magyar lakosság jobban asszimilálódott, már a kezdetben szerb tagozatba íratják a gyerekeiket, akik később is szerb nyelven tanulnak tovább.

Érdekeségként említeném meg, hogy az adatokból az is látható, hogy akik már a középiskolai évek alatt elköltöztek otthonról, nagyobb önállóságra tettek szert, így bátrabban vágnak neki egy új környezetnek, míg, akik nap mint nap megtették a két település közötti távolságot, azoknál feltehetőleg erősebb kötelék alakult ki szülőföldi lakhelyük iránt. Itt elsődleges szempontként szerepelt a települések közti távolság.

E korábbi kutatás arra sarkallt, hogy a kérdőíves vizsgálattal beazonosított motivációkat közelebbről is szemügyre vegyem egy interjúkutatás során, ahol az alábbi három hipotézis tesztelésére teszek kísérletet:

1. A vajdasági származású egyetemisták egyetemválasztásánál az ösztöndíj mértéke nagyobb motiváció, mint az egyetemi oktatási színvonala.
2. A magas ösztöndíjjal (250 euró felett) rendelkező vajdasági származású egyetemisták nagyobb számban vándorolnak el külföldre, munkavállalás céljából.
3. Az anyaországban továbbtanuló vajdasági származású egyetemisták nagyobb anyagi elvárásokkal lépnek be a munkaerőpiacra, mint a Szerbiában továbbtanuló társaik.

A Bolognai Nyilatkozat (2001) aláírásával a szerbiai felsőoktatásban bevezették a felvételik rendszerét. A tartományi határozat értelmében a vajdasági egyetemeket, és főiskolákat kötelezték arra, hogy a nemzetiségek nyelvén is biztosítsák a felvételi lehetőségét. Viszont legtöbb esetben a sikeres felvételi után a fiataloknak nincs lehetőségük anyanyelven folytatni tanulmányaikat. Szerb nyelven kell kurzusaikon résztvenni, és a számonkérést is sok esetben az államnyelven kell teljesíteni. (BESZÉDES2013)

A felvételin elérhető pontok felét a középiskolából hozott eredmények határozzák meg, míg a fennmaradó 50%-ot a sikeres felvételi vizsga adja. (GÁBRITY2008)

A meghirdetett felvételikre a fiataloknak felkészítőket is szerveznek. A Magyar Nemzeti Tanács² (továbbiakban: MNT) 2011-ben indította első felvételi felkészítő tanfolyamát. Itt magyar nyelven tudnak felkészülni a résztvevők. Ezzel párhuzamosan a karok is szerveznek felvételi felkészítőket az oda érkező diákoknak. Itt általában az államnyelven tudnak felkészülni. A felkészítők mellett az MNT egy szerb nyelvű felzárkóztató kurzust is indít a sikeres felvétellel rendelkező hallgatók számára. Itt szeptemberben egy egyhónapos intenzív nyelvi tanfolyam keretén belül a fiatalok nap mint nap használják az államnyelvet, ennek segítségével megfelelően fel tudnak készülni az októberben induló egyetemi képzésekre.³

Akik anyanyelven szeretnének tanulni, ők csak pedagógus szakot, üzleti főiskolát, illetve kertészeti és mérnöki szakot tudnak választani. (GÁBRITY és ÁGYAS 2015)

1. táblázat. Teljes vagy részben magyar tannyelvű képzések Szerbiában

Magyar képzés	Intézmény	Város
teljes magyar képzés	Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar	Szabadka
teljes magyar képzés	Műszaki Főiskola	Szabadka
teljes magyar képzés	Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kar, határon túli levelező tagozat	Zenta
részleges magyar oktatás	Közgazdasági Kar	Szabadka
részleges magyar oktatás	Építőmérnöki Kar	Szabadka
részleges magyar oktatás	Óvóképző Főiskola	Szabadka
részleges magyar oktatás	Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék	Újvidék
részleges magyar oktatás	Művészeti Akadémia	Újvidék

A hazai magyar nyelvű felsőoktatás szűkössége miatt a 90-es évektől kezdve egyre több vajdasági hallgató döntött a magyarországi felsőoktatási intézmények mellett. Ezek a hallgatók két csoportba sorolhatók motivációjuk szerint: akik Magyarországot kiugrási lehetőségnek tartják az EU-s munkavállalási szempontból, illetve, akik tanulmányaik befejezése után vissza szeretnének térni Szerbiába (TAKÁCS 2013:41).

A már fent említett online kérdőíves kutatás eredményeiből az is látható, hogy a Magyarországon tanuló válaszadók (209fő) 57%-a Szegedet választotta. Szeged mellett két másik város - Budapest és Pécs - intézményei is megjelennek a Vajdaságból származó fiatalok listáján. A Budapestre jelentkező hallgatók általában kiugró lehetőségként tekintenek a fővárosra. Ide általában egészségügyel, illetve építészettel foglalkozó fiatalok jelentkeznek, ugyanis ezek a szakok sem Szegeden, sem a Vajdaságban nem elérhetőek magyar nyelven. Természetesen e mellett más tudományterületekre is érkeznek ide hallgatók.

Az anyaországba jelentkező fiataloknak két felvételi eljárásban van lehetőségük részt venni, ezek pedig:

a) minden év szeptemberében induló képzésekhez február 15-ig kell leadni a jelentkezési lapot, melyről az eredményt júliusban tudhatják meg a felvételizők.

² A Magyar Nemzeti Tanács egy kisebbségi önkormányzati szerv, mely célja, hogy fenntartsa a magyarság meglétét Vajdaság területén többek között a nyelvhasználat, tömegtájékoztatás, oktatás és kultúra terén. - Magyar Nemzeti Tanács hivatalos honlapja: <http://www.mnt.org.rs/dokumentumok/alapdokumentumok> (2016-05-12)

³ Magyar Nemzeti Tanács hivatalos honlapja: <http://www.mnt.org.rs/oktatas/befejezodott-az-mnt-felveteli-felkeszito-tabora> (2016-05-14)

b) a keresztféléves képzésekhez pedig minden év november 15-ig kell átadni a jelentkezést és legkésőbb a következő év január 25-ig derül ki, hogy kik azok a hallgatók, akik sikeresen bejutottak egy-egy szakra.

Abban az esetben, ha valaki egy képzésre sem jutott be rendes felvételi eljárásban, lehetősége van pótfelvételi eljárásra, ilyenkor azonban csak egy képzésre jelentkezhet, annak is az önköltséges formájára.

A magyar felsőoktatásba való jelentkezéshez magyarországi érettségit kell tenni. Itt dönthetnek a fiatalok, mely tárgyakból kívánják megszerezni a középszintű/emelt szintű vizsgaeredményeket. A sikeres vizsgák segítségével később akár több szakra is jelentkezhetnek. A vajdasági diákoknak ebben a tekintetben kihívásokkal kell szembenéznük, hisz a Szerbiában akkreditált középiskolákban teljesített érettségik csak bizonyos részét fogadják el. A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény II. fejezete alapján a kiállított vizsgatárgyat a Hivatal emeltszintűként fogadja el, ha tartalmi vizsgakövetelmény alapján 75 százalékban megegyezik a magyarországi emeltszintű vizsgakövetelményekkel. Az emeltszintűnek el nem ismert, azonos megnevezésű vizsgatárgyakat automatikusan középszintű érettségi vizsgatárgynak fogadja el.⁴

Takács Zoltán megfigyelése szerint a 2009/10-es tanévben a vajdasági hallgatók továbbtanulásának területi megoszlása a következő volt:

- Magyarországon továbbtanult: 14% Szeged, 6% Budapest, 1% Pécs és 6% magyar vidéki egyetemeken.

- Szerbiában továbbtanult: 28% Szabadka, 40% Újvidék és 5% a vajdasági vidéki felsőoktatási intézményekben.

Az adatok mellett kihangsúlyozza azt is, hogy a szabadkai székhelyű, magyarul is oktató intézmények több hallgatót vonzanak Szabadkára, viszont véleménye szerint egy kizárólag kisebbségi tannyelven működő egyetem nagyobb számban tudna hallgatókat vonzani (TAKÁCS 2013:119).

Szintén Takács Zoltán tanulmányában került megemlítésre, hogy a jelentkezők nagy százalékánál előbb tisztázódik le az ország és a város, majd csak később veszik figyelembe, hogy az adott városban milyen lehetőségek várnak rájuk.

Vajdaság jelenlegi gazdasági helyzete miatt a családok nagy részének gondot jelent a költséges iskoláztatás. Sokan igyekeznek a szülővároshoz közeli településen taníttatni gyermekeiket, ezáltal is kevesebb az útiköltség, illetve nem kell kifizetni a felmerülő bentlakási díjat. Sok esetben magánegyetemeket választanak, úgy vélik, hogy a magánegyetemnél sokkal emberközpontúbb oktatást kaphatnak, hisz kevesebb diákkal kell foglalkoznia az oktatóknak. Emellett az árak között sincs nagy eltérés egy a szülővárosban lévő magánegyetem és egy, akár 40-60 kilométerrel távolabb elhelyezkedő egyetem között.

Az Identitás Kisebbségkutató Műhely 2010 tavaszán, 370 kérdőívet dolgozott fel.⁵ E kutatásnak egyik érdekes felvetését szeretném most kiemelni, mely a hazalátogatások sűrűségét vizsgálja. Az alábbi táblázatban látható, hogy a kitöltők milyen sűrűn járnak haza aszerint, hogy melyik országot választották:

---

⁴ 423/2012. (XII. 29.) Kormányrendelet a felsőoktatási felvételi eljárásról.
(http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200423.KOR) (2016-05-14)

⁵ Identitást kutató műhely: Migrációs szándék a vajdasági magyar egyetemisták körében
(http://www.idkm.org/tanulmanyok/Migracios_szandek1.pdf) (2015-03-17)

2. táblázat: Vajdasági fiatalok hazalátogatásának gyakorisága országoként (N=370)
 Forrás: Identitást kutató műhely: Migrációs szándék a vajdasági magyar egyetemisták körében, 2010⁶

	Hetente többször	Hetente egyszer	Havonta egyszer	Havonta	Ritkábban, mint havonta	Ahol lakom, ott van az egyetem
Szerbiában tanulók	30,8	32,1	15,6	2,7	2,2	16,5
Magyarországon tanulók	3,8	26,5	30,3	28,0	10,6	0,8

Ahogy a 2. táblázatból is látszik, a Szerbiában továbbtanuló hallgatók akár hetente több alkalommal is hazalátogatnak. Viszont az is érdekes tény, hogy a magyarországi egyetemeket választott hallgatók nagy része hetente, maximum havonta jár haza. A maradék 10,6%, aki Magyarországon tanul, ritkábban utazik haza, mint havonta.

Az anyaországban tanuló interjúalanyaim hangsúlyozták, hogy ők szeretnek Magyarországon lenni, de valamilyen szinten még kötődnek az otthonukhoz és szeretnék aktív kapcsolatot tartani a Szerbiában élő személyekkel. Viszont azt is elismerték, hogy az iskolai és egyéb teendőjükből adódóan kevesebb idejük és energiájuk jut a hazautazásra.

Mindemellett fontosnak tartom kiemelni a tanulmányban szereplő utolsó adatsort. Itt a kitöltőknek hat kijelentést kellett négy fokú skálán értékelni (1 - nem ért vele egyet, 4 - teljes mértékben egyet ért vele). A kijelentések és a válaszok átlagértékei pedig a következők:

	Szerbiában	Magyarországon	Együtt
Felesleges egyetemre járni, mert nem becsülik meg az ott szerzett tudást.	1,51	1,55	1,52
Az egyetemen nem lehet piacképes tudást szerezni.	2,01	1,99	2,00
Diplomásként is munkanélküliség vár rám.	2,45	1,98	2,27
Magyarországon könnyebb az elhelyezkedés, mint Szerbiában.	2,14	2,63	2,32
Külföldön jobban megbecsülik a tudást.	2,97	3,04	2,99
A karrierhez inkább kellene kapcsolatok, mint tehetség.	3,14	3,12	3,14

1. táblázat

Adott kijelentésekre tett értékelések (négyfokú skálán kapott értékek, átlagok, N=370)
 Forrás: Identitást kutató műhely: Migrációs szándék a vajdasági magyar egyetemisták körében⁷

Azzal a kijelentéssel, miszerint Magyarországon könnyebb az elhelyezkedés, mint Szerbiában, inkább a Magyarországot választó hallgatók értettek egyet. Ez abból kifolyólag érdekes, hogy azoknak a hallgatóknak, akik Szerbiában tanultak, nincs tapasztalatuk mindkét országról, míg az anyaországot választóknak nagyobb belátásuk van a foglalkoztatottságot illetően. Nagy egyetértés van az utolsó kijelentés kapcsán, mely szerint az érvényesülésnél fontosabb a kapcsolatrendszer, mint a tehetség. E kérdésben a két alcsoport csak kismértékben különbözik.

Gábrity Molnár Irén a vajdasági karrierépítésben a következő „tőkefajtákat” emelte ki: tudástőke, anyagi háttér, tapasztalati-, kapcsolati tőke, nyelvtudás, számítógép-használat. Az említett tőkefajták egy része kapcsolódik az elsajátítható kompetenciákhoz. Tanulmányában az olvasható, hogy a fiatalok nagy része nyitott a továbbképzésekre, és az új szakmák elsajátítására. Ezeket fontosnak tartják a munkaerőpiacon való érvényesüléshez. (GÁBRITY2007:139)

⁶ Identitást kutató műhely: Migrációs szándék a vajdasági magyar egyetemisták körében (http://www.idkm.org/tanulmanyok/Migracios_szandek1.pdf) (2015-03-17)

⁷ Identitást kutató műhely: Migrációs szándék a vajdasági magyar egyetemisták körében (http://www.idkm.org/tanulmanyok/Migracios_szandek1.pdf) (2015-03-17)

A módszertan ismertetése

Megelőző munkámban online kérdőíves módszert alkalmaztam. A kitöltők között egyaránt megtalálhatóak volt az anyaországban és Szerbiában továbbtanuló fiatalok. Úgy gondoltam, érdekes lenne a kérdőíves kutatás eredményeit interjúk segítségével mélyebben megvizsgálni

Az interjúban négy fő blokkot érintettem, amelyhez az alábbi alkérdések tartoztak:

Bemutakozás

1. Három fontos jellemző magadról
2. Mesélnél az eddigi tanulmányaidról?
3. Bemutatnád a családot?
4. Tanulmányod alatt milyen céljaid voltak?

Egyetem

5. Hogyan jutottál el a jelenlegi felsőoktatási intézményedbe?
6. Mesélj kicsit az egyetemi életről, hogyan sikerült beilleszkedned?
7. Tanulmányaid alatt milyen későbbi terveket határoztál meg?

Ösztöndíjak

8. Megpályáztál ösztöndíjakat és elnyert ösztöndíjakat?
9. Teljesültek-e az elvárt igények?
10. Volt-e esetleg negatív/pozitív tapasztalatod?
11. Elnyert ösztöndíjat mire tudtad fordítani?
12. Gondolkodtál már külföldi tanulmányúton?
13. Ha igen, merre?
14. Ha esetleg részt vettél már, mesélnél róla?

Munkaerőpiac

15. Milyen számokra a jó munkahely?
16. Mekkora fizetésért mennél haza/maradnál Vajdaságban?
17. Mekkora az az összeg, amennyiért másik országban vállalnál munkát?

Tanulmányom elején három hipotézist határoztam meg. Ezeknek megfelelően a bemutatkozással együtt az interjúmnak három fő része volt.

Az első résznél, a bevezetőnél az interjúalany megismerése volt a fő cél, itt röviden bemutatkoztam, meséltem eddigi tanulmányairól, illetve szó esett a családjáról, szülei iskolai végzettségéről, testvéréről. Majd a végén a tanulmányai alatt kitűzött célokra kérdeztem rá.

A kezdeti feszültség feloldása érdekében minden interjúalanyomat arra kértem, hogy elsőként mondjanak három fontos információt magukról. Itt sokan a hobbijukat emelték ki, voltak, akik a civil szervezetekben betöltött szerepüket tekintették fontosnak, illetve, voltak, akik az aktuális tanulmányukról kezdtek el mesélni.

A második rész az „egyetem” gyűjtőszót kapta. Elsőként az egyetemválasztásnál figyelembe vett fontos szempontokat kérdeztem rá. Ezután az egyetemi évek alatt szerzett tapasztalatakról volt szó. Itt főként a beilleszkedést, a szülővárostól való elszakadást és a szaktól elvártak teljesülését kérdeztem meg.

Az interjú harmadik blokkjában pedig szó esett a későbbi terveiről is, a munkaerő-piaci kilátásairól.

Az elemzéshez 5 szerbiai és 5 magyarországi felsőoktatásban tanuló fiatal véleményét kértem ki.

3. táblázat. Az interjúalanyok (10 fő)

Interjúalany sorszáma	Választott ország	Választott intézmény	Szak	Évfolyam	Település, ahol felnőtt
1.	Magyarország	Pécsi Tudományegyetem	szerkezettervező mérnök hallgató	mesterképzésen másodéves	Tornyos
2.	Magyarország	Óbudai Egyetem	villamos mérnök hallgató	alapképzésen másodéves	Kikinda
3.	Magyarország	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	építészmérnök hallgató	alapképzésen harmadéves	Oroszlámos
4.	Magyarország	Szegedi Tudományegyetem	mérnök-informatikus hallgató	mesterképzésen végzős	Gunaras
5.	Szerbia	Újvidéki Egyetem	jogi képzésen résztvevő hallgató	osztatlan képzésen végzős	Doroszló
6.	Szerbia	Újvidéki Egyetem	mérnöki menedzsment szakos hallgató	alapképzésen elsőéves (Magyarországra átjelentkezett)	Doroszló
7.	Szerbia	Újvidéki Egyetem szabadkai Közgazdasági Kar	penzügyi képzésben résztvevő	alapképzésen ötödéves hallgató	Topolya
8.	Magyarország	Pécsi Tudományegyetem	festőművész szakos hallgató	alapképzésen másodéves	Muzsja
9.	Szerbia	Újvidéki Egyetem	kémia szakos hallgató	alapképzésen másodéves	Csantavér
10.	Szerbia	Újvidéki Egyetem	földrajz szakos hallgató	alapképzésen másodéves	Zenta

Az alanyok kiválasztásánál igyekeztem olyan személyeket felkérni az interjúra, akik eltérő tudományterületen tanulnak jelenleg, illetve különböző településekről érkeztek. Az interjúalanyaim között található olyan, aki már középiskolában Magyarországon tanult tovább, és olyan is, aki az alapképzést Szerbiában, míg a mesterképzést már Magyarországon végezte. Interjúalanyaimnak névtelenséget ígértem, így a táblázatban megjelölt sorszám alapján kerülnek megkülönböztetésre az elemzés során. Az interjúkról minden esetben hangfelvételt készítettem, amelyet az élő beszéd jellegzetességeit követő módon gépeltem le. Az ezt követően létrehozott szövegkorpuszt Atlas.Ti számítógépes program segítségével elemeztem. A beszélgetéseket kisebb egységekre bontottam, a részeket kódokkal láttam el. Később megvizsgáltam a kódok hierarchiáját, hogy bizonyos kódok hányszor jelennek meg a beszélgetések során. A kódok gyakorisági sorrendjére vonatkozó lista elkészítése mellett, természetesen a kódok más szempontból is felhasználásra kerültek, segítségükkel kódcsaládokat hoztam létre. Megkerestem azokat, amelyek összekapcsolhatóak, így pedig érdekes összefüggések kerülhettek elő.

A kutatási eredmények

A válaszokból látható volt az, hogy akik Szerbiában tanultak tovább, azok nagy része elgondolkodott a magyar felsőoktatásban történő továbbtanuláson, viszont végül az otthoni továbbtanulást választotta. Mások céltudatosan választották az adott ország felsőoktatását, úgy tűnik a szakmai motivációk is nagyon erősek voltak körükben.

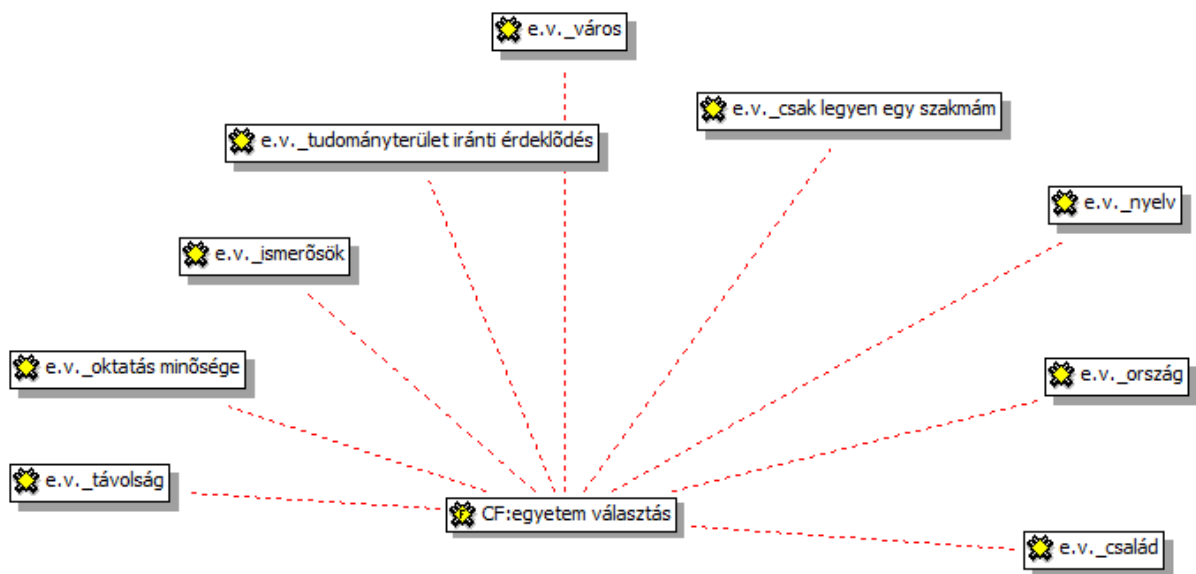
„Kiskoromtól kezdve bankár szerettem volna lenni. Az volt az álmom. Innentől kezdve adott volt, hogy ezt a szakot választom. Itthon szerettem volna járni egyetemre, és ez volt a legközelebb. (...) Szerettem volna szerbül járni az egyetemet, ezáltal szerbül jól megtanulok beszélni, megtanulom a szakmai nyelvet. Így itthon is, illetve ha netán ki szeretnék vándorolni Magyarországra, akkor tudok ott is munkát vállalni. Itthon tudok szerbül, ott értelemszerűen tudok magyarul.” (7. számú interjúalany)

„A középiskola miatt talán. Már az elején tudtam, hogy informatikával szeretnék foglalkozni, és ugye ott volt a szakközépiskola, ahol ezt tanulhattam. Mintán befejeztem, adta magát, hogy ott folytathassam az alapképzést is. Talán kicsit a könnyebb utat is választottam, azért is maradtam Szabadkán. (...) Ismerős volt a közeg, meg hát voltak ott barátaim. Várost sem kellett váltanom. Maradt minden a régi, csak máshol tanultam. Így ez miatt gondolom, hogy nehezebb lett volna váltani, és elmenni máshova, ami be is következett végül.” (4. számú interjúalany)

Az egyetemválasztást a család is sok esetben befolyásolta. Általában az idősebb testvér döntése nagy hatással van a fiatalabb testvérré is.

„(...) tesóm átjött Szegedre gimnáziumba. Most lehet gyerekként az is közrejátszott, hogy láttam a nagybóttól, hogy tovább, és berögzül” (2. számú interjúalany)

Az egyetemválasztásnál (e.v.) meghatározott kódokat felhasználva kódcsaládot hoztam létre, melyek segítségével szemléltetni próbáltam a választás motivációit.

1. ábra. Az egyetemválasztás motivációi

Forrás: Saját szerkesztés

A megjelölt motivációk közül a család, ország és a város volt az, amely egyforma számban (3 említés) jelent meg. A már említett kérdőíves kutatásnál az első három motiváló tényező között szerepelt az ösztöndíj. Míg az interjúalanyok válaszaiban nem jelent meg befolyásoló tényezőként. Így első felvetésem (a vajdasági származású egyetemisták egyetemválasztásánál az ösztöndíj mértéke nagyobb motiváció, mint az egyetemi oktatási színvonala) megdőlt.

Az elhangzott válaszokból már az is látható, hogy sokan elhivatottak a tanult szakma iránt. Már középiskolás korukban tudták, milyen területen szeretnék a későbbiekben munkát vállalni, ezért már céltudatosan az adott szakot keresték.

„Szeretem a gyerekeket. Szeretem a velük való foglalkozást minden mennyiségben. Negyedikre jöttem rá, hogy valójában tényleg ezt szeretném csinálni egész életemben. Nálunk az a mottó, hogy akkor lehetsz jó tanár, ha szereted a gyerekeket, illetve ha tisztelettel vagy a gyerekekkel, és azt, amit tanítasz, is szereted. Én imádom a kémiát, tehát ezzel nincs problémám. (...) Nálunk vajdasági magyaroknál szerintem ez nyilvánvaló, hogy ha valamit megtanulunk, valamilyen szakmát, akkor azt két nyelven fogjuk használni. Ugyanígy nálam ez a tanári szakma. Már elsőben tudtam, hogy ezt fogom csinálni. Illetve, hogy el kell sajátítanom a szerbet maximálisan, ahhoz, hogy a gyerekeknek megfelelő tanár lehessék, akár szerb, akár

magyar tagozaton. Úgy gondolom, hogy ahol lakni fogok a településnek megfelelő körzetben, teljesen mindegy, hogy hol, de el tudnék vállalni bárhol iskolában állást. ” (9. számú interjúalany)

Természetesen volt olyan is, aki szereti a szakmáját, viszont nem biztos benne, hogy később tudja majd használni a megszerzett tudást:

„Én kicsi korom óta inkább a természettudományokhoz vonzódtam, és ott is inkább (...) az ősi korokhoz vonzódtam. Meg jobban ráláttam a földrajzra, mint a többi. (...) Tisztában voltam vele, hogy nem fogok tanítani, de mégis egy szakmám legyen. Egy egyetemi szakképzétségem, onnan meglátom, hogy talán egy továbbképzéssel bírok máshova is illeszkedni ” (10. számú interjúalany)

Amikor a beilleszkedésről kérdeztem alanyaimat, érdekes és egyetemenként is eltérő válaszok érkeztek. Itt két, az Újvidéki Egyetemen továbbtanuló hallgató teljesen eltérő válaszát szeretném kiemelni. Mindkét interjúalanyom jobbára magyar lakta területről érkezett, így a szerb nyelv ismerete mindkettőjüknél gondot jelentett. Legnagyobb hátránnyal azok a személyek indultak, akik olyan területeken nőttek fel, ahol nem volt lehetőségük a szerb nyelv aktív használatára. Az említett két személy az egyetemi közegben való beilleszkedésének története két külön utat mutat be:

„Befogadóak. Nagyon befogadóak. Az egy nagyon rossz sztereotípiá, hogy ők kitűrnak, meg hogy nacionalisták. Ez egyetemi körökben, értelmiségi körökben nem így van. És ez egy abszolút, egy nagyon nagyon rossz sztereotípiá. Engem mint magyart... én úgy jöttem el az egyetemre, pont azért, hogy gyorsabban beilleszkedjek. Én a magyarokkal nem is tudtam úgy kommunikálni. Voltak magyar évfolyamtársaim, szobatársaim, az egyetemen. Beszéltem velük, de többet a szerbekkel. Így most már eljutottunk odáig, hogy együtt bulizunk, együtt megyünk kirándulni. Abszolút megvan az összhang, és ugyanúgy szeretnek engem, mint a többi szerbet. Tehát 100%-os a beilleszkedés” (9. számú interjúalany)

„Hűűű oda, nagyon nehezen. 180-an voltunk az évfolyamon, és ketten voltunk ebből magyarok. Nem is lett volna probléma, hogy ketten vagyunk, meg nem is olyan sűrűn találkoztunk mi ketten, hanem az, hogy nagyon nem volt ahhoz türelmük, hogy... lassabb voltam a kifejezésben, meg mire a szavak eszembe jutottak, meg hogy kibökjem, hogy mit is akarok. A végén úgy voltak velem, hogy nem is nagyon akartak barátkozni, a szia-szian kívül. Mert, hogy mire én azt kimondtam, meg befejezem. Szóval ők nem fogadtak el engem. Nagyon kevesen voltak, akik elfogadtak. ” (6. számú interjúalany)

A fiatalok beilleszkedése láthatóan nem minden esetben halad zökkenőmentesen. Vannak, akik úgy érzik, be tudtak illeszkedni, illetve vannak olyanok is, akik nem feltétlenül merik használni a szerb nyelvet, ami megnehezíti az integrációt. Ebben a helyzetben az MNT nyelvi felkészítője kaphat fontos szerepet. A szerb nyelvi felkészítőt minden ősszel meghirdetik Vajdaság több városában kifejezetten a magyar fiatalok számára. Ez egy felzárkóztató kurzus, ahol az egyetem kezdete előtt egy hónappal a szerb nyelv aktív használatára ösztönzik a résztvevőket.

Egy, már a középiskolát is Magyarországon végző fiatal pedig a hallgatótársai hatására döntött az adott felsőoktatási intézmény mellett, amelynek köszönhetően a beilleszkedés is zökkenőmentesen zajlott:

„Amit tudni kell, én Szegeden szakközépiskolába jártam. Két út volt, vagy Budapestre, vagy Pécsre megyek. Aminek köszönhetem, hogy Pécsre választottam, az hogy nagyon szoros kapcsolatom volt az osztálytársaimmal és ennek köszönhetően, konkrétan 14-en jöttünk Szegedről erre az egyetemre. Az egy másik kérdés, hogy bányan fejeztük be. Viszont sokkal könnyebben és gördülékenyebben ment az egyetemen az indulás, a beilleszkedés. A többiek illeszkedtek hozzánk, és mi voltunk a fronton.(...)tizennégy főből már csak 3-an vagy 4-en maradtunk. Velük a mai napig tartom a kapcsolatot. Úgy mond szinte már kollégaként tekintünk egymásra, és teljesen mélyen el tudunk beszélgetni akár egy szakmai és akár baráti beszélgetésben. ” (1. számú interjúalany)

Egyik interjúalanyom Szerbiában szerezte meg az alapidiplomáját, majd Szegeden folytatta a mesterképzést, ő az első hónapokban lassan nyitott a hallgatótársai felé, majd később sikerült a beilleszkedés:

„Annyira nem nyitottak az elején, így nehéz volt... az elején nem is kértem tőlük jegyzeteket se, meg semmi. Utána az egyik csoporttársammal összehaverkódtam, és vele nyomtuk le. Azt tudni kell, hogy én kereszfélévben indultam, és utána csatlakoztak hozzánk szeptemberben. Velük azért jobb volt már az együttműködés. A további éveken már kevesen jöttek, csak 3-3 személy. Meg hát nekem kicsit nehéz volt, nekik megvolt az alap ehhez az egészhez, nekem pedig annak ellenére, hogy nem volt tárgy, amit pótolnom kellett, nyilván azért más volt a tanterv is, meg másképp tanították, és sok tárgyra nem voltak meg az alapok, amiket be kellett hoznom. Például nekem sokkal többet kellett készülnöm rá, mint nekik. Ezt éreztem is, meg hát nehéz is volt, de összességében nem volt vészes.” (4. számú interjúalany)

Amikor az egyetemi évek alatt kitűzött tervekre kérdeztem rá, akkor a jelenleg alapképzésen továbbtanuló személyek kihangsúlyozták a tanulmányaik folytatásának fontosságát. Ez pozitív, hisz úgy gondolják, hogy a tanulmányok nem fejeződnek be az alapképzés lezárultával.

„Nyilván, a mesterképzés egyértelműen beletartozik a kötelezettségeimbe. Mert anélkül nem igazán találhatok munkát, legalább is tartósan nem. Utána, ha állami költségvetésen sikerül beírnom a doktorit, akkor esetleg elvállalnám, mert szeretnék segíteni azoknak a diákoknak, akik ugyanolyan helyzetben voltak, mint mi.” (9. számú interjúalany)

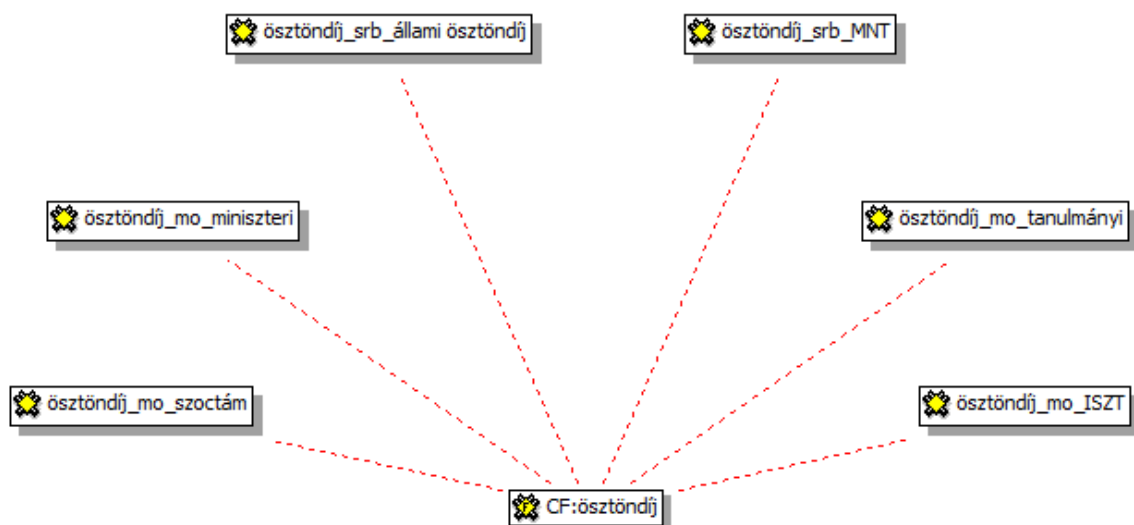
„... lenne lehetőségem, de nem szeretnék itthon, most már nem. Muszáj valami nagyobb fele nyitni, mert itt megnyírbálnak. Lenyírbák a szárnyainkat és nem tudunk érvényesülni. Kell egy erősebb háttér, amivel vissza tudunk jönni, és úgy odaszólni, hogy igen is mi ezt akarjuk, és mi ezt meg fogjuk csinálni (...) Akár Magyarországra is, de főként nem is annyira uniós, Svájc, talán Belgium, Skandináviában is nagy lehetőségek vannak ilyen téren. De viszont délre menőleg Olaszországban is vannak ilyen mesterképzések, amik a hasznunkra válnának ilyen téren.” (5. interjúalany)

A továbbtanulás és az elvándorlás mellett viszont volt egy olyan személy, akinek a tervei között az szerepelt, hogy vállalkozásának szülőföldi ágat is fejleszt és otthon biztosít munkát mindazoknak, akik szülőhelyén maradtak.

„Mindenképp kisvállalkozást szeretnék indítani. Tebát egy kis építkezési vállalkozást, kertek építésére, balkonokra, esetleg fürdőszobákra szeretnék szakosodni. Céget, az ilyen vakolás, járókövezés... ilyenekre gondoltam elsősorban. Fontos ezekenél a szigetelés. (...) otthon is lenne egy leányvállalata az én kisvállalkozásomnak. Mivel, hogy rengeteg ismerősöm van otthon, akiknek csak 8 osztálya van, és nem nagyon talál munkalehetőséget. Pont ezért, ha indítanék otthon egy vállalkozást, akkor tudják adni nekik munkalehetőséget.” (3. számú interjúalany)

Az interjú harmadik egységében az ösztöndíj téma köré irányítottam a beszélgetést. Itt a megpályázott és elnyert ösztöndíjak számára és felhasználásának módjára kérdeztem rá. Fontosnak tartottam, hogy kitérjünk az ösztöndíjakról kialakult véleményekre és a külföldi tanulmányutakra is. Előfelvetésünk ezzel kapcsolatban az volt, hogy a magas ösztöndíjjal (250 euró felett) rendelkező vajdasági származású egyetemisták nagyobb számban vándorolnak el külföldre, munkavállalás céljából.

Az alábbi ábrán látható, hogy a két ország hallgatói milyen ösztöndíjpályázatokat nyertek el tanulmányaik alatt. Itt az országok rövidítését (Szerbia – srb., Magyarország – mo.) használtam az ösztöndíjak kódnevei előtt.

2. ábra. Ösztöndíjtípusok az interjúk alapján

Forrás: Saját szerkesztés

Itt látható, hogy akik Szerbiában tanultak tovább, csak két ösztöndíjat említettek meg, melyet megpályáztak, és elnyertek. Ezek pedig az állami ösztöndíj, mely tanulmányi átlag alapján pályázható meg, illetve a MNT által folyósított ösztöndíj. Az utóbbi ösztöndíjat 2011-ben indította a Nemzeti Tanács, azzal a céllal, hogy a tanulmányi migrációt bizonyos fókig megállítsa, az otthonmaradást támogassa. 2011 óta több jelentkező választotta a szerbiai felsőoktatást, hisz sok családnak ez jelentette a biztos pontot, és a fiatalok számára azt az anyagi biztonságot, amely mellett tanulmányaikat folytatni tudták.

A magyar felsőoktatásban résztvevő hallgatók egy kivételével (miniszteri ösztöndíj), csupán olyan ösztöndíjakat soroltak fel, melyeket saját intézményük ír ki (mo_szocotám-Rendszeres szociális ösztöndíj, mo_tanulmányi-Tanulmányi ösztöndíj, mo_ISZT-Intézményi Szakmai és Tudományos ösztöndíj).

„Igazából részesültem, amiben részesültem, az a tanulmányi ösztöndíj. Az nagyon tudott motiválni a tanulmányaim során, hogy egy bizonyos tanulmányi ösztöndíjat kapjak azért, amit igenis lettem az asztalra az egyetemen.” (1. számú interjúalany)

„Én arra törekszem, hogy minél kevesebbet kérjek otthonról. A megélhetésre megy rá teljesen. Hogy a kollégiumot kifizessem, a táplálkozásomat meg akármilyen egyéb szükségleteimet. Hazautazni ritkán utazok, úgyhogy arra kevés megy el. Tehát így ezekre, meg emellett marad egy kevés szórakozásra is.” (8. számú interjúalany)

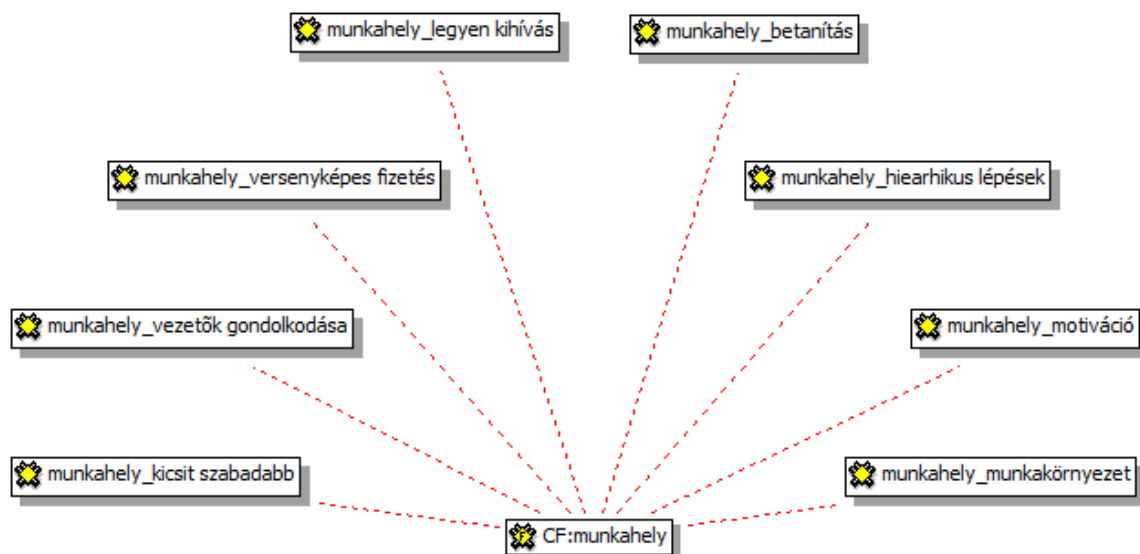
Következő kérdésemet szorosan a fent említett válaszokhoz kapcsoltam. Kérdésemmel arra kerestem a választ, hogy vajon figyelik-e, esetleg tudatosan keresik-e azokat az ösztöndíj lehetőségeket, amelyek nyitottak számukra. Itt a válaszok nagy többsége nemleges volt, ezért azt a következtetést vontam le, hogy sokan nincsenek tisztában azokkal a lehetőségekkel, amelyek előttük állnak. Évi szinten több ösztöndíjat, illetve pályázatot írnak ki határon túli területen élő fiatalok számára. Ezek a pályázatok eltérő tudományterületekre és célcsoportra fektetik a fő hangsúlyt, mégis az látható a válaszokból, hogy a fiatalok saját tudományterületükön sem keresik ezeket a fejlődési lehetőségeket.

Az ösztöndíjaknál nem csupán az anyagi támogatások iránt érdeklődtem. Megkérdeztem a fiatalokat, részt vettek-e, esetleg részt vennének-e külföldi tanulmányúton. Itt egy Szerbiában továbbtanult hallgató válasza volt pozitív, ő már részt vett, és a továbbiakban is

tervez külföldi tanulmányutat. Az otthon továbbtanult fiatalok annak ellenére, hogy már nem saját nyelvükön tanulnak tovább, nem nyitottak afelé, hogy új nyelven tanuljanak egy meghatározott ideig, és új lehetőségeket próbáljanak ki. Akik viszont Magyarországon tanulnak tovább, ott egy személy tervez részt venni külföldi tanulmányúton. Akik viszont nemleges választ adtak (Magyarországon tanuló 4 fő), ők az iskola mellett vállalt munka miatt döntöttek így. Mindannyian munkaviszonnyal rendelkeznek, és félnék attól, hogy a kint töltött idő után nem tudnak visszatérni jól megszokott munkahelyükhöz.

A válaszokból látható, hogy a vajdasági fiatalok nem mobilak. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a magyarországi intézmények hallgatóságát tekintve a határ menti egyetemeket választják legnagyobb számban. A második előfelvetésemre választ nem tudtam kapni. A kutatásban részt vevő interjúalanyok ösztöndíja nem érte el a 250 euró feletti összeget.

Az interjú utolsó témája a munkaerőpiac volt. Az egyetem elvégzése után a munkaerőpiacon való boldogulás jelenti a fő nehézséget a friss diplomások számára. Az interjúk alapján szeretném szemléltetni a legfontosabb elvárásokat, melyek egy pályakezdő számára fontosak lehetnek.

3. ábra. Milyen számokra a jó munkahely?

Forrás: Saját szerkesztés

A fiatalokkal való beszélgetésekből látható, hogy a munkakörnyezet a legfontosabb számukra, ez a kód 6 alkalommal jelent meg az interjúk során. A motivációt és a versenyképes fizetést az említések számát tekintve egyformán jelent meg a fiatalok interjújában. Mindkét kód 4 alkalommal került említésre.

A dolgozat elején felsorakoztatott felvetéseim közül még egy van hátra, miszerint az anyaországban továbbtanuló vajdasági származású egyetemisták nagyobb anyagi elvárásokkal lépnek be a munkaerőpiacra, mint a Szerbiában továbbtanuló társaik. Ahogy az a fenti, 3. ábrán is látható, a fiatalok nyolc fontos tényezőt említettek. A válaszok mindkét ország hallgatóitól elhangzottak, így kijelenthetem, hogy a Szerbiában továbbtanult fiatalok munkaerő piaci elvárásai azonosak az anyaországban továbbtanult fiatalokkal. Ebből következtetve hipotézisem megdőlt. Felvetésem alapját az a tény szolgálta, hogy a szerbiai egyetemeken nem szerepel a képzési időben szakmai gyakorlat, ebből kifolyólag nem szereznek tapasztalatot egy cég/vállalat működéséről. Míg a magyarországi képzési tervekben már szerepel a kötelező szakmai gyakorlat.

Az utolsó két interjú kiemelésében egy-egy olyan részletet ragadtam meg, melyből látható az, hogy a fiatalok érzelmi kötődése a tanulmányi migráció ellenére fennmarad.

„(...) nincs sok minden. Egy kocsmánk maradt, de az a miénk, és itthon vagyunk, és ismered a szomszédod. A Maris néni és a nem tudom ki... mindenkinek köszönsz az utcán. Sok fiatal elment, de az idősek itt

vannak, és akkor is jó hazajönni. Úgy, hogy szeretném, vagy jó lenne itt nevelni fel a gyereket. Tényleg szép környezet, és szép falu. Van benne lehetőség, de ha így halad tovább, mindent, ahogy most van. Ha az állam ahogy igazgatja az országot, az egyszerűen lehetetlen. Még azokat is elzavarják, akik tényleg itt akarnak lenni. ” (6. számú interjúalany)

„A nemzetközi dolgok azok, amik érdekelnek. Minél több hely, minél több nyelv. (...) Viszont hogyha lenne otthon lehetőségem, otthon maradnék. Mert ragaszkodom az otthonhoz. Az otthonlét, az otthoni mentalitás. Szerintem sok idő kell ahhoz, hogy ne érezzem magam idegennek egy másik országban. Még Magyarország is idegen. ” (8. számú interjúalany)

Az interjúalanyok válaszaiból kivehető, hogy a mai fiatalok Vajdaságban havi 500 és 1000 euró közötti fizetés miatt maradnának otthon. Egy személy nyilatkozta azt, hogy 250 euróért már elfogadna munka ajánlatot.

Amikor megkérdeztem, hogy mennyi lenne az az összeg, amelyért kimenne külföldre, mindenki nagy gondolkodásba merült. Volt, aki számolni kezdett, volt, aki kacagva rávágott végül egy összeget. Egyben viszont minden válasz azonos volt, nem mondták rá a saját szakmájukban mennyi egy külföldi fizetés. Ebből látható, hogy a fiatalok nem túlzottan tájékozottak. Nincsenek tudatában, hogy a megszerzett diplomájukkal milyen munkát és mennyiért tudnának külföldön végezni.

Összegzés

Kutatásomban 10 vajdasági származású egyetemista véleményét vizsgáltam. Igyekeztem olyan fiatalokat találni, akik eltérő tudományterületeken tanulnak. A fiatalokkal egy 25 – 35 perces interjú során arról beszélgettem, mi módon választották ki a jelenlegi felsőoktatási intézményüket, emellett milyen terveik vannak a jövőt tekintve. Első hipotézisem alapjait a már említett előző online kérdőíves kutatásomra építettem, mégis megdőlt. Az említések számából látható, hogy a fiatalok számára a család az ország és a város jelentette a legnagyobb motivációt. Kutatásomból látható, hogy a fiatalok a kiírt pályázatok számához képest kevés ösztöndíj kiírást pályáznak meg. Ebből kifolyólag kevés anyagi támogatást tudnak kapni az egyetemi éveik alatt. Harmadik előfelvetésemre kapott válaszból látható, hogy a két országban továbbtanult fiatalok megegyező elvárásokkal lépnek ki a munkaerőpiacra.

A határon túli fiatalok számára sok ösztöndíj lehetőség kerül kiírásra. A fiatalok viszont nem tesznek lépéseket afelé, hogy ezekről a pályázatokról értesüljenek. Nincsenek tisztában azzal, hogy az említett pályázatok mekkora anyagi, kapcsolatszerzési, tapasztalati és egyéb lehetőségekkel bírnak. Az interjúkból úgy tűnik, többen elnyerték a tanulmányi ösztöndíjat, és ez nagyon motiváló volt számukra, hisz elismerték tanulmányi eredményeiket. Úgy gondolom, további ösztöndíj lehetőségeket is mindenképpen közelebb kellene hozni a fiatalok számára.

A Vajdaságban továbbtanult fiatalok nem nyitottak a külföldi tanulmányutakra, ez annak is köszönhető, hogy a szerbiai egyetemeken nem jelenik meg a külföldi tanulmányút lehetősége. Megoldást jelentene, ha a szerbiai és a magyarországi egyetemek közösen kiviteleznék a részképzéseket és egyéb mobilitási lehetőségeket, mellyel lehetővé teszik, hogy a Szerbiában tanuló hallgatók/dolgozó oktatók akár Magyarország területén töltsenek 1–2 szemesztert, majd haza tudják vinni tapasztalataikat, bővített tudásukat. Ezáltal az új ismeretekkel hazatért személyek hatékonyabb munkát tudnak vállalni. Mindkét ország számára fontos lenne az egymás rendszerében jól működő folyamatokat elsajátítani, majd később a saját felsőoktatási folyamatában hasznosítani.

Az interjúalanyok válaszából azt tapasztalom, hogy a Magyarországon továbbtanult délvidéki fiatalok kis százaléka hozott végső döntést arra vonatkozóan, hogy Magyarországon letelepszik, esetleg külföldön tervez. Sokan hazatérnének, viszont jelenleg kevés lehetőséget látnak arra, hogy otthon érvényesülni tudjanak. Fontosnak tartják a folyamatos fejlődést, és továbbképzést. Ezáltal, zökkenőmentesen határozott elvárásokkal lépnek ki a munkaerőpiacra. A két ország

felsőoktatásában tanuló fiataljai azonosan szempontokat emeltek ki, az ideális munka kifejezés hallatán. Viszont sok esetben nem érzik úgy, hogy Szerbiában lehetőségük lesz elhelyezkedni a megfogalmazott kritériumok szerint.

Utolsó két felvetésem szorosan kapcsolódik egymáshoz. Hisz a Szerbiában való boldogulást valamint az elvándorlást a munkakörülmények és a nem megfelelő anyagi juttatások okozzák. El kell fogadni, hogy a rossz gazdasági helyzet, és a folytonosan mélyülő gazdasági válság, a múlt század véres háborúi sajnos arra buzdították a fiatalokat, hogy más országokban keressék a boldogulásuk kulcsát. Ám, ha változások történnek ezen a téren, talán az elvándorolt magyarok elgondolkodnának a hazatérés lehetőségén.

Fontosnak tartanám a kutatás folytatását. Jelenleg az idő rövideje miatt csupán 10 személyhez tudtam személyesen ellátogatni. Ennek ellenére a továbbiakban szeretném bővíteni az interjúalanyaim számát, és több személy véleménye alapján kiegészíteni eredményeimet.

Irodalomjegyzék

- 423/2012. (XII. 29.) *Kormányrendelet a felsőoktatási felvételi eljárásról.*
(http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200423.KOR) (2016.05.14)
- BESZÉDES ÁRPÁD 2013: Államilag garantált nyelvi jogok a Vajdaságban és Dél-Tirolban. In. KÖTÉL EMŐKE és SZOTÁK SZILVIA (szerk.). *Hagyományok és jövőkép: Anyanyelv(ek)-Oktatáspolitikai startégiák - Karrierkövetés 2013.* Budapest: Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium
- *Felvételi eljárások és határidők.*
(http://www.felvi.hu/felveteli/jelentkezes/kovetkezo_eljarasok/Mikor_lehet_jelentkezni) (2016-05-11)
- *Identitást kutató műhely: Migrációs szándék a vajdasági magyar egyetemisták körében.*
(http://www.idkm.org/tanulmanyok/Migracios_szandek1.pdf) (2015.03.17)
- GÁBRITY MOLNÁR IRÉN 2007: Karrierutak vagy parkoló pályák? Friss diplomások karrierje, migrációja, felnőttoktatási igényei a Kárpát medencében.
(<https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/154ecf80ae8be7c7?projector=1>) (2016.05.22.)
- GÁBRITY MOLNÁR IRÉN 2008: *4. Képzési igények és kínálatok térszerkezetek.*
(http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/kulhoni_magyarsag/2010/srb/rtt_evkonyv_2008/pages/ek2008_11_kepzesi_igenyek.htm) (2016.05.13)
- GÁBRITY MOLNÁR IRÉN és ÁGYAS RÉKA 2015. A vajdasági magyar fiatalok karrerút-állomásai. In. SZÁSZ JENŐ (szerk.). *Annales 2014.* Budapest: Nemzetstratégiai Kutatóintézet. 128-129.
- TAKÁCS ZOLTÁN 2013: *Felsőoktatási Határbélyzetek.* Szabadka: Magyarságkutató Tudományos Társaság.

Kulcsszavak:

Felsőoktatás, vajdasági fiatalok, interjú, ösztöndíj, elvándorlás

University, young people from Voivodina, interview, scholarship, migration

Absztrakt:

Az utóbbi évtizedekben egyre nagyobb problémát jelent a szerbiai lakosok migrációs szándéka. Többen más országokba vándorolnak, boldogulási lehetőségeket remélve. A migrációs szándék nem csupán a közép korosztály körében jelenik meg. Az egyetemi tanulmányaik előtt álló fiatalok mind nagyobb százaléka más országok felsőoktatását választja. Ideiglenes migráció mellett döntenek, viszont sok esetben ott ragadnak.

A témával már többen foglalkoztak, viszont miután feltárásba kezdtem, rádöbbentem, hogy a kutatást megelőző tanulmányozások nagy része csupán a magyarországi felsőoktatásban tanuló fiatalokkal foglalkoztak. Nagyrészükből a migráció okát keresték, illetve azt figyelték meg, hogy a vajdasági fiatalok mennyire tudtak beilleszkedni az új környezetbe. Kutatásaik során mindannyian érintették a vajdaságban tovább tanult hallgatók nézőpontjával kapcsolatos részeket viszont nem fektetettek rá különösebb hangsúlyt, így kihívást láttam benne, hogy összehasonlítsam a két tábor nézőpontját, és ebből a szemszögből kutassam az adott témát.

Tanulmányomban tehát a vajdasági magyar ifjúság egyetemválasztásának okait kutatom. A hipotézisen gondolkodva több ok is felmerült, de úgy véltem, hogy talán a két ország oktatási színvonala, a családok anyagi helyzete és a szerb nyelv ismerete hatott ki leginkább a fiatalok döntésére.

ENG:

Migrations from Serbia have been one of the major issues in the last couple of decades. A large number of people migrate to other countries in order to start a better life. The reason for migration does not only apply to mid-aged population; considerable groups of pre-university students have also been applying to universities abroad. Their temporary residence very often becomes permanent.

Many have researched this topic, however, when I started working on this project, I concluded that the topic was mostly being focused on young university students in Hungary. In most cases, the studies were trying to find the cause of migration, or rather how will the young people from Voivodina adjust to new surroundings.

During their research, they gave just a mere description of students' perspectives, and a very brief insight on students who continued their studies in Voivodina, however did not go into much detail. I have seen a great challenge in this, and decided to compare the viewpoints of two teams and conduct my research from this angle.

My research is therefore, based on the factors that contribute the choice of university in young Hungarians from Voivodina.

While forming my hypothesis, more factors occurred to my mind; however, my conclusion was that the level of education, material status and knowledge of Serbian language could be the most crucial factors that influenced the decision-making.